

The Philosophy of Sex: Contemporary Readings

Red. Raja Halwani, Alan Soble, Sarah Hoffman och Jacob M. Held
Rowman & Littlefield 2017, 7 uppl. 552 s. ISBN 978-1-5381-0090-5

Det är inte varje dag man läser om sex från ett analytisk-filosofiskt perspektiv. De flesta texter som går att finna om sex inom filosofi är nämligen skrivna från ett kontinentalfilosofiskt perspektiv. I sjunde upplagan av antologin *The Philosophy of Sex: Contemporary Readings* (2017) fortsätter dock Raja Halwani m.fl. ge en bild av hur man kan diskutera sex från ett analytisk-filosofiskt perspektiv.

Antologin består av en grundlig introduktion till ämnet sex, tjugo-fyra texter om sex samt en omfattande ämnesbibliografi.

Texterna är mer eller mindre kategoriserade efter ämne. Den första delen, kapitel två till sju, diskuterar begreppsliga frågor om sex. Exempel på frågor som besvaras är: "Vad är sex?" och "Vad är en sexuell perversion?". Den andra delen, kapitel åtta till tretton, diskuterar frågor rörande kön, sexuell läggning, sexuellt begär och livsstil. Exempel på frågor som besvaras är: "Är det alltid fel att ifrågasätta transpersoners könsidentitet?" och "Kan sexuella preferenser vara rasistiska?". Den tredje delen, kapitel fjorton och femton, diskuterar queerteori. Exempel på frågor som besvaras är: "Vad är queerteori?" och "Kan man från ett queerperspektiv försvara tidelag?". Den fjärde delen, kapitel sexton till tjugofyra, diskuterar sexuell praktik. Exempel på frågor som diskuteras är: "Vad är Kants syn på moraliskt tillåtet sex?" och "Är ett frivilligt och informerat samtycke ett nödvändigt och tillräckligt villkor för moraliskt tillåtet sex?". Slutligen, i kapitel tjugofem, diskuterar Alan Soble om vi har sexuella plikter gentemot andra.

Från dispositionen ovan går det att se vissa avgränsningar. I kontrast till tidigare upplagor, innehåller den sjunde upplagan inga texter om pornografi eller prostitution. Detta kan tyckas märkligt då båda ämnen historiskt sett har klassats som centrala när man diskuterar sex.

Trots dessa avgränsningar finner jag det positivt att fokus inte är på de frågorna eftersom de redan får mycket uppmärksamhet. Vidare finns det andra intressanta och aktuella frågor rörande sex som inte får lika mycket uppmärksamhet och som istället diskuteras i antologin. Därtill har redaktörerna i slutet av antologin sammanställt en ämnesbibliografi för dem som är intresserade av att fördjupa sig i de frågor som diskuteras i antologin eller i andra frågor relaterade till sex, som pornografi eller prostitution.

Texterna varierar i typ, kvalité och ålder. Vissa texter är populärvetenskapliga essäer skrivna av lekmän, andra är klassiska artiklar skrivna av filosofer.

Vidare är vissa texter mer filosofiskt stimulerande än andra texter. Texten "Gifts and Duties" av Alan Soble introducerar till exempel ett intressant ämne – om vi har sexuella plikter gentemot andra – men har mer formen av ett kåseri än en tydlig argumenterande text. Texten "What Is Sexual Orientation?" av Robin Dembroff upplevde jag däremot som informativ, koncis och intressant. I texten föreslår Dembroff att vi bör använda oss av en ny kategorisering av sexuell läggning som inte hänvisar till personens eget kön.¹

Slutligen är vissa texter äldre än andra texter. En av de äldsta texterna är från 1969 (Thomas Nagels text om sexuell perversion) och en av de senaste från 2017 (Kim Q. Halls text om queerteori). Åldersspannet på 48 år kan tyckas märklig då ett av syftena med antologin är att presentera samtida texter om sex.

För de som önskar använda antologin i undervisningssammanhang, kan det vara lämpligt att påpeka att det i slutet av varje text finns omkring tio studiefrågor. Dessa frågor varierar i svårighetsgrad och jag har funnit många av dem tankeväckande och användbara i undervisningssammanhang.

Det finns mycket att tycka om med antologin. Den behandlar en mängd intressanta ämnen (t. ex. vad sex är, vad polyamori är, vad queer-teori är, vad sexuell läggning är och Kants pessimistiska teori om sexuella begär). Vidare innehåller den texter som på ett ansvarsfullt sätt försvarar kontroversiella positioner, som Burkay Ozturks text som försvarar positionen att det finns fall där det är moraliskt tillåtet att ifrågasätta transpersoners könsidentitet och John Portmanns text som försvarar positionen att chatt med personer på ett erotiskt sätt samtidigt som man är i ett monogamt romantiskt förhållande med någon annan person inte är analogt med att vara otrogen. Slutligen pekar antologin på intressanta frågor att forska vidare på, som frågan om det är något moraliskt problematiskt med att ha sexuella preferenser gentemot vissa etniska grupper.

Trots dessa goda egenskaper, finns det brister med antologin.

En antologi med syfte att presentera samtida texter om ämnet "filosofi och sex" kan rimligtvis tänkas ge en god representation av de frågor

1. Dembroffs teori fick nyligen gehör i ett högsta domstolsfall i USA, *Bostock v. Clayton County, Georgia* (Weinberg 2020).

och positioner som diskuteras idag. Följande korta kritik kommer att kretsa kring problemet med bristande representation.

Som jag har nämnt i inledningen diskuterar antologins första del begreppsliga frågor om sex. Den inleds med en essä av Greta Christina. I essän visar hon hur svårt det är att definiera "sex". Därefter följer Thomas Nagels berömda essä om sexuell perversion. I essän introducerar Nagel sin psykologiska teori om sex. Kortfattat strävar naturligt sex enligt honom efter ömsesidighet, vilket sexuell perversion inte gör. Nagels teori kritiseras i kapitel fyra och fem av Alan Goldman och Robert Gray. Den kritiseras för att bland annat vara för intellektuell och snäv. Goldman skriver till exempel:

[Nagels] modell passar bättre för en sofistikerad förförelsescen än för den sexuella akten i sig. (s. 62, reds. övers.)

Istället presenterar Goldman och Gray teorier om sexuellt begär och sex som säger att ett sexuellt begär är mer eller mindre ett begär efter en viss typ av fysisk kontakt och att sex är att få det begäret tillfredsställt.

En position som återfinns i bakgrunden i många texter, men som inte är representerad med en egen text, är den klassiska tolkningen av naturrättsteorin. Kortfattat säger den att naturligt sex strävar efter reproduktion och att icke-naturligt sex inte gör det, samt att det som är naturligt är moraliskt tillåtet och att det som är onaturligt är moraliskt otillåtet (Hsiao 2016). Givet naturrättsteorins roll i antologin, och dess inverkan på vår samtid, hade det varit användbart för läsaren om åtminstone en text i antologin utvecklade eller försvarade den positionen.

Det är framför allt i antologins fjärde del om sexuell praktik som representationen av positioner hade kunnat förbättras. Denna del inleds med Thomas A. Mappes text om samtycke. I texten utgår Mappes från Kants andra formulering av det kategoriska imperativet, som kortfattat säger att vi alltid ska behandla varandra som mål i sig och aldrig blott som ett medel, för att formulera en princip om när sex mellan två eller flera personer inte bryter mot den. Han landar i principen att sex mellan två eller flera personer inte bryter mot Kants andra formulering av det kategoriska imperativet om och endast om parterna givit sitt frivilliga och informerade samtycke till sexakten.

Mappes text kritiseras därefter av Alan Soble. Soble kritiserar Mappes princip för att ha missat det "essentiella" med Kants teori om sex – nämligen att våra sexuella begär till sin natur är sådana att vi inte kan tillfredsställa dem och samtidigt behandla andra som mål i sig.

Ämnet samtycke och Kant problematiseras ytterligare i kapitel arton till tjugo. Seiriol Morgan argumenterar för att några av våra sexuella begär strävar efter att behandla andra blott som medel, andra inte. Exempel på sådana sexuella begär är sexuella begär som strävar efter att förnedra eller förtrycka andra. Vidare argumenterar han för att ett frivilligt och informerat samtycke inte är tillräckligt för att det ska vara moraliskt tillåtet att agera på eller vara objektet för sådana begär. Robin West argumenterar i sin text att det finns fall där personer samtycker till sex av andra skäl än lust. Personer kan till exempel samtycka till sex för att de är rädda för att de ska bli lämnade av sin partner om de inte samtycker eller för att de behöver pengar. Detta kan leda till att dessa personer skadas, menar hon. De personerna kan känna att de har förlorat sin autonomi eller sin förmåga att vilja egna saker. Slutligen argumenterar hon för att samhällsdebattens fokus på att "allt sex som samtycks till är bra sex" missar att omfatta denna typ av skada.

Kapitel tjugoott till tjugotvå diskuterar objektifiering. Linda Papadaki analyserar Kants och Martha Nussbaums definitioner av "objektifiering". Hon argumenterar något svepande för att Kants definition är för snäv för att den förnekar att det är möjligt att objektifiera en person och samtidigt behandla hen som mer än blott ett medel, och att Nussbaums definition är för vid för att vi enligt den definitionen objektifierar vår partner när vi använder hens mage som kudde. Raja Halwani utgår från Kants och Nussbaums definitioner när han argumenterar för att vi i de flesta fall objektifierar vår partner när vi har tillfälligt sex. Vidare argumenterar han för att tillfälligt sex trots det kan vara moraliskt tillåtet. Detta främst på grund av den njutning som tillfälligt sex kan ge upphov till.

Slutligen, i kapitel tjugotre till tjugofyra, diskuterar Shaun Miller BDSM, medan David Benatar sätter upp ett dilemma som visar att det är svårt att ha en syn på sex som tillåter tillfälliga sexuella relationer och samtidigt lyckas redogöra för det särskilt moraliskt problematiska med våldtäkt och pedofili.

Känslan som den fjärde delen lämnade efter sig var att våra sexuella begär är mörka och att sex för det mesta är moraliskt fel. Både jag och mina studenter reagerade med att undra: "Är våra sexuella begär verkligen så mörka?" och "Har bara kantianer skrivit om när sex är moraliskt tillåtet?". Därtill kändes fjärde delen upprepan. Kants pessimistiska syn på sex diskuterades till exempel i fem av åtta texter.

Redaktörerna hade således med fördel kunnat byta ut några texter i fjärde delen mot texter som utgår från andra filosofiska perspektiv än det

kantianska. Vidare hade redaktörerna med fördel kunnat byta ut några texter mot texter som diskuterar andra frågor rörande sexuell praktik. Exempel på sådana frågor är huruvida det vanligt förekommande kravet på sexuell exklusivitet i romantiska relationer är filosofiskt försvarbart eller frågan huruvida vi bör ha mer vida preferenser gällande vilka vi uppvaktar. Studier har visat att det är mindre troligt att personer tillhörande vissa grupper blir uppvaktade än personer tillhörande andra. Att dessa personer blir uppvaktade i lägre utsträckning än andra personer kan utgöra en skada mot dem. Några som har diskuterat dessa frågor är Natasha McKeever (2016) samt Megan Mitchell och Mark Wells (2018).

Det är svårt att inkludera alla positioner och frågor som idag finns inom ämnet "filosofi och sex" i en enda antologi. Vissa personer samtycker kanske inte till att få sina verk publicerade. Därtill vill redaktörerna troligtvis undvika att ha en alltför lång och osammanhängande antologi.

Till nästa upplaga, som redaktörerna enligt antologins förord redan börjat tänka på, önskar jag att redaktörerna funderar på att minska fokuset på Kant samt på att inkludera nya positioner och frågor om sex och sexuell praktik. Detta för att göra diskussionen i antologin mer levande och representativ för hur sex diskuteras bland analytiska filosofer idag.

Marta Johansson Werkmäster

Litteratur

- Halwani, Raja, Alan Soble, Sarah Hoffman och Jacob M. Held, red. 2017. *The Philosophy of Sex: Contemporary Readings*. 7. uppl. Lanham: Rowman & Littlefield.
- Hsiao, Timothy. 2016. "Consenting Adults, Sex, and Natural Law Theory". *Philosophia* 44, nr 2, s. 1–21.
- McKeever, Natasha. 2016. "Love: What's Sex Got to Do With It?" *International Journal of Applied Philosophy* 30, nr 2, s. 201–18.
- Mitchell, Megan och Mark Wells. 2018. "Race, Romantic Attraction and Dating". *Ethical Theory and Moral Practice* 21, nr 4, s. 945–61.
- Weinberg, Justin. 2020. "Supreme Court Rules Civil Rights Law Protects LGBT Workers, Echoing Philosophers' Brief". *Daily Nous*. 15 juni. <https://dailynous.com/2020/06/15/supreme-court-rules-civil-rights-law-protects-lgbt-workers-echoing-philosophers-brief/> (Hämtad 2021-06-25).